

A glowing red sphere, resembling a planet or moon, is positioned in the upper center of a dark, starry space. Below it, a red horizon line curves across the bottom of the frame, suggesting a celestial or atmospheric scene. The overall color palette is dominated by black, red, and white.

آخرین نماز سالار شهیدان

سید رضا موسوی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آخرین نماز سالار شهیدان

نویسنده:

سید رضا موسوی

ناشر چاپی:

سید رضا موسوی

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۷	آخرین نماز سالار شهیدان
۷	مشخصات کتاب
۷	مقدمه
۷	برترین عبادت انسان
۸	نماز نماد دین و نمود دینداری
۸	اشاره
۸	حکمت‌های نماز در کلام حکیم ازلی
۸	اشاره
۹	یاد خدا و احیای اصالت انسانی
۹	اشاره
۱۰	پیروزی بر مشکلات و شکیبایی
۱۰	اشاره
۱۰	یادآوری
۱۱	پیشگیری از گناه و تباهی
۱۲	فلاح یا رستگاری و آزادگی
۱۲	اغتنام فرصت یا بهره‌وری
۱۳	فلسفه نماز از دیدگاه برگزیدگان
۱۴	عاشورا روز تبلور نماز عاشقانه
۱۵	مشروعیت و کیفیت نماز خوف
۱۶	اشاره
۱۷	چگونگی نماز خوف ظهر عاشورا
۱۷	اشاره

۱۸ یادآوری

۱۹ سخن آخر با عاشوراییان

۲۱ درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

آخرین نماز سالار شهیدان

مشخصات کتاب

نویسنده: سید رضا موسوی

ناشر: سید رضا موسوی

مقدمه

وَ أَنَا أَخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَى، أَنِنِي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِتَذَكَّرَ. ای موسی من ترا برگزیدم پس به آنچه وحی می شود گوش فرا ده همانا منم الله خدایی که معبودی شایسته پرستش جز من نیست پس مرا پرست و نماز را برای یاد من به پا دار.

برترین عبادت انسان

به اعتراف روان شناسان و جامعه شناسان عشق پرستش و میل به نیایش یک نیاز فطری و یکی از غرائز عالی انسانی است به گواهی مؤرخان عبادت در همه ملل و اقوام متمدن جهان وجود داشته و هر یک به شکیلی این خواسته درونی را در زندگی پیاده کرده‌اند. حتی گاهی سیراب را آب پنداشته‌اند. وجود معابد گوناگون - که بهترین میراث فرهنگی هر کشور را تشکیل می‌دهد - گواه گویا بر این واقعیت بوده و هست متأسفانه در دوره جاهلیت قرن بیستم ما هنوز با بت پرستی ستاره گاو و حتی شیطان و یزید پرستان ناآگاه در شرق و غرب عالم روبه رو هستیم ولی قرآن کریم سرلوحه برنامه همه پیامبران را دعوت به پرستش معبود حقیقی یعنی آفریدگار هستی و کنار زدن معبودهای ساختگی و بر حذر داشتن از کرنش در برابر بت های بی جان و جاندار و مبارزه با آربابان زر و تزویر می‌داند. آن‌جا که خداوند می‌فرماید: (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ، فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكذِّبِينَ) و هر آینه در هر اُمتی پیامبری را برانگیختیم که خدا را پرستید و از طاغوت دوری کنید، پس برخی از ایشان از هدایت الهی بهره‌مند شدند و گروهی بر گمراهی استوار ماندند. پس زمین را بیمایید و بنگرید که سرانجام تکذیب کنندگان پیامبران چگونه بود! نخستین پیام آخرین پیامبر الهی حضرت محمد (ص) نیز این بود: «قُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ تَقْلِحُوا» بگوئید معبودی شایسته پرستش چون الله (حقیقتی که همه کمالات را بی نهایت داراست وجود ندارد. تا رستگار شوید. چنان که امام علی (ع) فرمود: «فَبَعَثَ اللَّهُ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِالْحَقِّ لِيُخْرِجَ عِبَادَهُ مِنْ عِبَادَةِ الْأَوْثَانِ إِلَى عِبَادَتِهِ وَطَاعَتِهِ الشَّيْطَانِ إِلَى طَاعَتِهِ»؛ خداوند حضرت محمد (ص) را برانگیخت تا بندگانش را از پرستش بت‌ها، به بندگی خدا بکشاند و از فرمان برداری از شیطان به اطاعت خدا فراخواند. بنابراین یکی از اهداف مهم بعثت پیامبر اسلام دعوت به پرستش خالق یگانه و منعم حقیقی و مهربان بود. با این که در اثر ناآگاهی عده‌ای پرستش الهی را با کارهای ناشایستی همراه کرده‌اند و در اجرای مراسم عبادت برخی به دور خود می‌چرخیدند و عده‌ای خوراکی یا حیوان و انسان را می‌سوزاندند و حتی گاهی در جاهلیت صد نفر را باخشونت قربانی بت‌ها می‌کردند. به روایت امام رضا (ع) پیامبر (ص) می‌فرمودند: «الصَّلَاةُ قُرْبَانٌ كُلُّ تَقِيٍّ نَمَازٌ وَسِيلَةُ نَزْدِيكِي بِخَدَا لِأَنَّ هَرَّ پَرِهِيْزْ گَارِ اسْتِ انْ حَضْرَتِ نَمَازِ رَابِعِ عُنْوَانِ نُخْسْتِيْنِ حَكْمِ عِبَادِي وَ جَامِعِ تَرِيْنِ عِبَادَتِ اسْلَامِي لِأَنَّ بَرَايِ انْسَانِ بِي جَايِ رَقْصِ وَ آدَمِ كَشِي جَاهِلِي مَرَّاسِمِ تَشْرِيْفَاتِي سِرْگَرَمِ كُنْنِدِه سَايِرِ مَذَاهِبِ وَ آئِيْنِ هَايِ بَشَرِي بِجِهَانِ بَشْرِيْتِ مَعْرَفِي نَمُود وَ فَرْمُود: «صَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أَصَلِّي هَمَانِ كَوْنِه كِه مَن نَمَازْمِي كَزَارَمِ شَمَا نَمَازِ كَزَارِيْد.» و با روش سمعی و بصری این

عبادت را - که کامل‌ترین نماز و دارای سه بخش مقدمات طهارت و مقارنات اجزاء و افعال خاصه و تعقیبات اذکار پس از ادای فریضه نماز می‌باشد - جایگزین مراسم خرافی معمول در میان سایر ملت‌ها ساخت

نماز نماد دین و نمود دینداری

اشاره

ارزش و جایگاه نماز در جهان بینی توحیدی و دین فطری اسلام بر هیچ مسلمانی پوشیده نیست زیرا در قرآن کریم ۱۰۵ بار از نماز یاد شده و از مهم‌ترین سفارشات انبیاء، بارزترین عمل عبادی پیامبران و در روایات شیعه و سنی به عنوان یکی از ارکان بنای اسلام معرفی شد. نماز اولین فریضه الهی است که در اسلام تشریح و تا آخرین لحظه عمر در هر شرایطی در دریا، زمین هوا، میدان جنگ و حتی در حال بیماری هر مکلف باید به هر نحو ممکن این تکلیف الهی را انجام دهد. وجوب نماز ضروری دین و منکر آن مُرتَد و مُستحقّ مجازات سخت خواهد بود. در سخنان بنیان‌گذار اسلام نماز ستون دین پرچم و آرم اسلام سیمای مکتب نور و معراج مؤمن و وسیله سنجش اعمال و کلید بهشت تشبیه گردیده است در بیان امام صادق (ع) برترین چیزها شناخته شده است فرمود «ما أَعْلَمُ شَيْئاً بَعْدَ الْمَعْرِفَةِ أَفْضَلَ مِنْ هَذِهِ الصَّلَاةِ»؛ بعد از شناختن خدا چیزی را برتر از نماز نمی‌شناسم «در آخرین لحظات شهادت خود به خویشان فرمود: «إِنَّ شَفَاعَتَنَا لَا تَنَالُ مُسْتَحْفَا بِالصَّلَاةِ»؛ همانا شفاعت ما به کسی که نماز را سَبَّكَ شمارد نمی‌رسد. پیامبر اسلام ترک عمدی نماز را کفر می‌داند و می‌فرماید: «مَنْ تَرَكَ الصَّلَاةَ مُتَعَمِّدًا فَقَدْ كَفَرَ» این کار بر خلاف گناهان دیگر، همراه با لذت و شهوت نیست بلکه ترک نماز سیاه انگاری است و بی‌اعتنایی به نماز نشانه ضعف ایمان و بی‌دینی به شمار می‌آید. به خاطر اهمیت نماز بود که پیامبر (ص) می‌فرمود: «قُرَّةُ عَيْنِي فِي الصَّلَاةِ»؛ نماز نورچشم من است «و امام اول ما علی (ع) در حال نماز اولین شهید محراب شد. فاطمه بانوی نمونه اسلام هم‌چون پدر، آن‌قدر نماز خواند، که پاهای مبارکش ورم نمود. نوردیدگانش حسین و زینب در سخت‌ترین روزهای زندگی خویش در واقعه عاشورا نماز نافله را نیز به فراموشی نسپردند. همه پیشوایان دین از نوادگان او، تا مهدی موعود (عج) همه عمر گرانهای خویش را صرف احیا و اقامه نماز به درگاه بی‌نیاز کرده‌اند. پرداختن به احکام و اسرار فراوان نماز، در آثار گرانهای عالمان دینی از کلینی تا خمینی - که تنها شهید اول (۷۳۴ - ۷۸۶ هـ ق در دو کتاب «الْفَيْه» و «نُفْلَيْهِ» خود با الهام از حدیث لِلصَّلَاةِ أَرْبَعٌ أَلْفٌ حِدُودٌ به بیان هزار واجب و سه هزار مستحب پیرامون نماز پرداخته است - که این رویکرد به نماز نشانه جایگاه والای نماز در فرهنگ غنی اسلامی است چنان‌که صاحب جواهر با استناد به روایات وارده می‌نویسد «بَلْ هِيَ أَصْلُ الْإِسْلَامِ وَخَيْرُ الْعَمَلِ وَخَيْرُ مَوْضُوعٍ وَ الْمِيزَانُ وَ الْمَعْيَارُ لِسَائِرِ أَعْمَالِ الْإِنَامِ فَمَنْ وَفَى بِهَا اسْتَوْفَى أَجْرَ الْجَمِيعِ وَ قُبِلَتْ مِنْهُ كُلُّهَا. فَهِيَ حَيْثُ نَدَّ لِلأَعْمَالِ بِلِ اللدین كَالْعَمُودِ لِلْفُسْطَاطِ وَ لَذَا كَانَتْ أَوَّلَ مَا يَحَاسِبُ بِهِ الْعَبْدُ وَ يُنْظَرُ فِيهِ مِنْ عَمَلِهِ فَإِذَا قُبِلَتْ مِنْهُ نَظَرَ فِي سَائِرِ عَمَلِهِ وَ رُدَّ عَلَيْهِ فَلَا غَرَّو لَوْ سَمَّى تَارِكًا مِنْ الْكَافِرِينَ بَلْ هُوَ كَذَلِكَ لَوْ كَانَ لَهُ الدَّاعِي الِاسْتِخَافَ بِاللِدِينِ

حکمت‌های نماز در کلام حکیم ازلی

اشاره

روشن است که نماز به عنوان یک عبادت کامل و جامع واجب اسلامی شامل مقدمات شرائط اقوال آموزنده دینی افعال سازنده زندگی اذکار و تعقیبات مستحب مبطلات و مکروهات و دارای احکام گسترده می‌باشد. به همان نسبت حکمت‌ها و رازهای مهم ارزنده‌ای از سوی خدای حکیم در آن گنجانده شده است که در بیش از یکصد و بیست آیه قران کریم و بیست هزار حدیث آمده است که در این مقاله مجال طرح همه آنها نیست به عنوان مثال مقدمات نماز - که شامل طهارت ثلاث (غسل و وضو، تیمم، مسواک

نوشته‌اند، مقام معظم رهبری «دین ضمن آنکه هدف و جهت و ره و وسیله را مشخص می‌کند، توش و توان لازم برای پیمودن راه را نیز به انسان می‌بخشد و مهم‌ترین محموله کوله بار راهپیمایان این راه توشه‌ی «یاد خدا» است روحیه طلب و امید و اطمینان که بالهای نیرومند برای پروازند، فراورده و بهره یاد خدا می‌باشد. یاد خدا از طرفی هدف را که همانا پیوستن به او - یعنی به بی‌نهایت خوبی و کمال - است همواره در مد نظر قرار می‌دهد و مانع از گم کردن جهت گیری‌ها می‌شود و راهپیمایان را درباره راه و وسیله حساس و هوشیار می‌دارد. از طرفی بدو قوت قلب و نشاط و اطمینان می‌بخشد و او را از سرخوردگی و فریفتگی به پدیده‌های مشغول ساز یا بیم از ناهنجاری‌ها و ناهمواری‌ها محافظت می‌کند. جامعه اسلام و هر گروه و فرد مسلمانان در صورتی می‌تواند در راهی که اسلام ارائه داده و همه پیامبران به آن دعوت کرده‌اند به استواری بی‌توقف و برگشت قدم بردارد، که خدا را فراموش نکند!»

پیروزی بر مشکلات و شکیبایی

اشاره

بدون تردید زندگی انسان در هر زمان دارای نشیب و فراز، و یا اقبال و اِدبار است و هر شخصی با حوادث ناخوشایند و مشکلات زندگی روبه‌رو می‌شود. فردی موفق خواهد بود، که با آغوش باز در برابر این ناملازمات خود را نبازد و با آنها دست و پنجه نرم کند که گفته‌اند: اندر بالای سخت پدید آید فَرّ و بزرگواری و سالاری برای چیرگی بر مشکلات و ناگواری‌ها دو پایه اساسی لازم است یکی درونی و آن ورزیدگی خاص انسان در مقابله با سختی‌ها و ناکامی‌ها است و دیگر برونی که داشتن تکیه گاه نیرومندی است که بتواند هر آن از او مدد گیرد و به کمک او بر مشکلات فایق آید. به خاطر همین است که قرآن می‌فرماید: (وَأَسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ، وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ) از روزه و نماز کمک گیرید همانا نماز جز برای خاشعان گران است که خداوند مَنان در آیه شریفه به انسان مؤمن آموزش می‌دهد: با گرفتن روزه و ترک مُبطلات آن روحیه مقاومت را در برابر ناملازمات در خود تقویت نماید، و به وسیله نماز با برقراری ارتباط با قدرت لایزال الهی و استمداد از خدای مهربان روحیه خود را تقویت و به حل مشکلات همت نماید. به خاطر همین است که در روایات توصیه شده است به هنگام هجوم هَم و غم و مشکلات وضو بگیرد و به مسجد بروید، و نماز بخوانید و دعا کنید. به نقل امام علی (ع) پیامبر (ص) هر گاه که غم و اندوهی به او روی می‌آورد می‌فرمود: «أَرْحْنَا يَا بَلالَ اِی بَلالَ با اذان و اعلام نماز، ما را آسوده نما.» بدون شک توجه به نماز و راز و نیاز به درگاه بی‌نیاز، و برقراری ارتباط با خدا به‌عنوان تکیه گاه مطمئنی برای جذب امدادهای غیبی نیروی معنوی تازه‌ای در انسان ایجاد و او را برای پایداری در برابر ناهمواری‌ها آماده می‌سازد. و استعانت از صبر و صلاه برای تحمل مشکلات و پیروزی بر امیال و شهوات و هوس‌های نفسانی برای کسانی ممکن است که اعتقاد به مبدأ و معاد و کیفر و پاداش اخروی دارند و گرنه افراد بی‌ایمان در کشاکش زندگی بی‌پناه خواهند ماند. به همین جهت است که در پایان آیه می‌فرماید: این کار جز برای کسانی که در برابر خداوند، با توجه کامل به نماز می‌ایستند، مشکل و سنگین است به همین جهت در اسلام نمازهای مستحبی و نافله فراوانی جهت برآوردن نیازها و رفع گرفتاری‌های مادی و معنوی زندگی معرفی شده که شرط اصلی برآوردن حاجات اعتقاد و ایمان کامل متقاضی و مشروع و مصلحت‌آمیز بودن حاجات برای مؤمن است

یادآوری

تأثیر انکارناپذیر نماز در رفع نگرانی‌ها و دلهره‌های روانی واقعیتی است که مورد تأیید صاحب نظران قرار گرفته است که به نمونه‌هایی از آن اشاره می‌شود. دکتر آلکسیس کارل می‌نویسد: نماز به آدمی نیرویی برای تحمل غم‌ها و مصائب می‌بخشد، انسان را

امیدوار می‌سازد و قدرت ایستادگی و مقاومت در برابر حوادث می‌دهد. گاندی پیشوای مصلح هند در جریان مبارزه با استعمار و تحمل رنج‌ها با کمک نماز، تجدید نیرو کرده و می‌گفت اگر کمک نماز نبود، خیلی پیش از این باید دیوانه می‌شدم دلیل کارنگی می‌نویسد: هر وقت همه توان خود را در برابر ناملایمات به کار بردیم و تمام راه حل‌ها را آزمودیم و نتیجه دلخواه به‌دستمان نیامد، در حالی که امواج سهمگین یأس و نومیدی قلب و روحمان را می‌آزارد. آنگاه دست نیاز به نماز و به سوی خدا دراز کرده و از او یاری می‌خواهیم راستی چرا ما قبل از این که دچار ناامیدی بشویم چنین کاری نمی‌کنیم و چرا هر روز با خواندن نماز و نیایش به درگاه خدا از او یاری نمی‌خواهیم! ژاک دیمیش قهرمان سنگین وزن بکس جهان می‌گوید: هر شب قبل از اینکه به بستر بروم حتماً نماز و دعا می‌خواند. گرچه برخی از اشخاص برای برطرف کردن مشکلات یا فرار از این مصائب و سختی‌ها خود را به خواندن کتاب داستان مشغول می‌کنند، یا به پارک و مسافرت می‌روند و یا خود را به بازی‌های ساده و تفریحات سالم سرگرم می‌سازند. و یا با کسی که به حرف‌های او گوش می‌دهد، درد دل می‌کنند، تا از فشارهای روانی آنان کاسته شود و ای چه بسا که از دیدگاه روانشناسان این فعالیت‌ها در کاهش اضطراب مؤثر و این کارها نتیجه مثبت داشته باشد. اما مردان خدا از ناملایمات دنیا به اسباب دنیوی روی نمی‌آورند. بلکه به خدا، به نماز، نیایش با او رو می‌کنند که کارسازتر است

پیشگیری از گناه و تباهی

در میان هر ملت برای پیشگیری از تخلفات و کجروی‌ها و مفساد اجتماعی و جنایت‌ها و جرایم فردی راهی پیش بینی شده است که نیاز به هزینه سنگینی دارد. ولی اسلام علاوه بر ارشاد و اجرای قوانین کیفری حدود، تعزیرات قصاص و دیات با وضع عباداتی نظیر روزه و نماز و یادآوری خدا و معاد انسان فراموش کار را از پیروی هوس‌ها و ارتکاب گناه باز می‌دارد. قرآن کریم انگیزه اصلی عبادات امت اسلامی را با تعبیر مکرر (لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ) رسیدن به تقوا و روحیه خدامداری در زندگی و دوری از گناه معرفی می‌نماید. اسلام می‌کوشد تا در سایه تقویت ایمان و تقوا، عوامل اصلی وادارنده به گناه و تخلف یعنی شهوت غصب غرائز، امیال و احساسات و عواطف تعدیل نشده آدمی را از راه تعلیم تلقین تذکر کنترل نماید. تجربه نشان می‌دهد که نمازهای یومیّه یکی از بهترین وسائل پیشگیری از گناه و تأمین امنیت به حساب می‌آید. چنان‌که در قرآن مجید می‌خوانیم (وَأَقِمِ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ) و نماز را به پا دار، زیرا نماز از فحشا (گناهان بزرگ و پنهانی ناشی از شهوت و منکر (گناهان بزرگ آشکار ناشی از غضب باز می‌دارد، البته یاد خدا بزرگ‌تر از نماز است و خدا به آن چه می‌کنید داناست آری نماز گزار واقعی که به نماز می‌ایستد و با تکبیر مکرر خود خدا را از هر چه هست برتر و بالاتر می‌شمارد و به یاد نعمت‌های فراوان او سپاس و حمد او می‌کند و او را به رحمان و رحیم بودن می‌ستاید، او را مالک روز جزا معرفی می‌کند، ضمن اعتراف به بندگی تنها از او یاری می‌جوید، پیمودن راه راست را از او طلب می‌کند، از راه و روش مغضوبین و گمراهان به او پناه می‌برد، برای خدا به زکوع خَم و برای سجده در پیشگاه او به خاک می‌افتد، غرق در عظمت او می‌شود، قهراً در اثر قرائت این اذکار آموزنده انگیزه انحراف و گناه در چنین شخصی به ناپودی کشانده می‌شود. بدون شک از این راز و نیاز، در روح و قلب چنین انسانی از راه تلقین و تکرار و تمرین جنبشی به سوی حق و جهشی به سوی پاکی‌ها ایجاد می‌شود و این امواج معنویّت که به برکت گفتگوی رویاروی با خدا حاضر و ناظر بر اعمال عباد، پدید می‌آید، همانند سدّ پولادینی مانع وقوع گناه در جامعه می‌شود. با توجه به ممنوعیت استفاده از مکان و لباس غصبی و هر گونه معصیت و تخلف در حال نماز، ترجیحاً از عادت زشت تجاوز به حقوق دیگران دست می‌کشد. بدیهی است که هر چه نماز از شرایط کمال و روح عبادت (یاد خدا) که در آیه از خود نماز برتر شناخته شده بیش‌تر برخوردار باشد، اثربیش‌تری در پیشگیری از گناه خواهد داشت گاه در فردی نماز نهی کلی و جامع و در فرد دیگری نهی جزئی و محدود، از فحشاء و منکر می‌نماید. ولی ممکن نیست کسی نماز بخواند وَلَوْ صُورِي وَ هِيَچ گونه اثری در او نبخشد. چه اگر افراد نماز گزار را

احیاناً گنه کار می‌یابیم اگر نماز نخوانند، مسلماً آلوده‌تر خواهند شد. چون نماز رابطه شخص با خداست و هر قدر که این اعتماد عمیق‌تر و محکم‌تر باشد، شخص به خدا نزدیک‌تر و از گناه دورتر می‌گردد.

فلاح یا رستگاری و آزادی

مهم‌ترین آرمان‌های بشر آزادی است آزاد مردان جهان زندگی را به خاطر آزادی دوست دارند. از این رو مولا (علی ع) نیز، فرمود: «لَا تَكُنْ عَبْدًا غَيْرِكَ قَدْ جَعَلَكَ اللَّهُ حُرًّا» بنده دیگری مباش که خدا تو را آزاد آفریده است» در بینش قرآن تنها راه دستیابی بشر به آزادی واقعی ایمان و توجه کامل به خدا در هنگام نماز است و می‌فرماید: (قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ) به راستی که مؤمنان رستگارند، آنانکه در نمازشان خشوع می‌ورزند. در این آیه اولین نشانه مؤمنان اقامه نماز با خشوع و توجه کامل به خدا معرفی شده است زیرا خشوع به معنای حالت فروتنی و ادب روحی و جسمی در برابر بزرگی است که شخص مجذوب جلال و شکوه خدا شود. در حال نماز خود را مانند ذره‌ای بی مقدار در برابر حقیقت بی نهایت و قطره‌ای در برابر اقیانوس بیکران رحمت و قدرت و حکمت پروردگار داند. به گونه‌ای که همه چیز فراموش کند و چنان از خود غافل بماند که جز خدا را نبیند، چنین انسانی می‌تواند به فلاح - که در اصل به معنای بریدن و شکافتن است و در فارسی به رستگاری از رستن به معنای آزاد و رها شدن یا رستن به معنای روئیدن ترجمه می‌شود - برسد. در فرهنگ اسلام به هر نوع پیروزی و رسیدن به مقصد و کامیابی اطلاق شده است فلاح را نتیجه یاد فراوان خدا قرار داده و فرمود: (و اذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ) در منطق قرآن پرستش و کرنش نسبت به هر کس و هر چیز، جز برای خدا، از خود بیگانه شدن و وابستگی و دل سپردن به هر چیز، بندگی و اسارت واقعی به حساب می‌آید. به همین دلیل عبادت جز برای خدا حرام و ممنوع است و تنها در پرتو ستایش و پرستش خداست که انسان با هدایت و امدادهای غیبی الهی یاری مقاومت در برابر قدرت‌های اهریمنی و آزادی از هر نوع بندگی دست می‌یابد. «مُفْلِحُونَ»، کسانی هستند که موانع را از مسیر بر میدارند، راه خود را به سوی مقصد نهایی یعنی کمال و سعادت و کامیابی و پیروزی در دنیا و آخرت می‌شکافند، پیش می‌رود و در سایه ایمان و نماز و نیایش به پیشگاه خدای بی نیاز آزاد و سربلند زندگی می‌کنند و در آخرت نیز به برکت همین نماز خاشعانه و عاشقانه به رضوان الهی در جوار رحمت حق، و در بحبوحه بهشت جاودان در کنار پاکان در کمال عزت و سربلندی به سر خواهند برد.

اغتنام فرصت یا بهره‌وری

(و ابْتَغِ فِي مَا أُتِيَكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَ لَا تَنْسَ نَصِيْبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَ أَحْسَنَ - كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ) و در آنچه خدا به تو داد سرای دیگر را بجوی جستجو کن و بهره‌ات را از دنیا فراموش مکن و همان گونه که خدا در حق تو نیکی کرد نیکی کن مخاطب مستقیم این آیه پول پرست خودخواه بنی اسرائیل یعنی قارون است که در کنار فرعون مظهر زور و سامری سمبل تزویر و فریب به عنوان زر پرستی با حضرت موسی مقابله می‌کردند، که این پسر عمو، یا پسر خاله حضرت موسی (ع) در آغاز از مؤمنان بود، که دنیا پرستی او را به کفر کشاند و علیه آن حضرت توطئه کرد و سرانجام زمین او و گنج هایش را بلعید که داستان این ثروتمند مغرور و سرنوشت عبرت انگیز او در طی ۷ آیه از سوره قصص آمده است در ضمن این سه توصیه حقایق درخشانی نهفته است در احکام نماز، وقت‌شناسی یکی از مقدمات و پیشاهنگ‌های نماز معرفی و فقها در کتب فقهی برای نمازهای یومیه دقیقاً سه زمان و وقت آدا را مشخص فرموده‌اند، که عبارتند از وقت فضیلت مشترک و مختص که اوقات فضیلت در نماز صبح از اول سپیده صبح تا پدیداری سرخی مشرقی است و در نماز ظهر و عصر تا رسیدن سایه شاخص برابر اندازه خود است و در نماز مغرب تا از بین رفتن سرخی مغربی شفق و وقت فضیلت عشا از اول ذهاب حمرة مغریه تا نیمه شب می‌باشد و نیمه شب دیگر قضا خواهد شد. در روایات ما بر

نماز اول وقت تأکید شده چنان که پیامبر(ص) در پاسخ این سؤال که برترین اعمال چیست فرمود: «الصَّلَاةُ لِأَوَّلِ وَقْتِهَا» (علی ع) نیز در نامه‌ای به محمد بن ابی بکر فرماندار مصر نوشت «ارْتَقِبْ وَقْتَ الصَّلَاةِ فَصَلِّهَا لَوْ قَتَبَهَا وَلَا تَجْعَلْ قَبْلَهُ وَلَا تُؤَخِّرْهَا لِشُغْلٍ؛ مراقب اوقات تعیین شده نمازهایت باش و در وقت فضیلت و مقرر آن را به جای آر. به خاطر بی کاری پیش از وقت آن و اشتغال به کاری انجام آن را از وقتش تأخیر میانداز.» امام صادق(ع) نیز می‌فرماید: «امْتَحِنُوا شِعْتَنَا عِنْدَ مَوَاقِيتِ الصَّلَاةِ كَيْفَ مُحَافِظَتِهِ عَلَيْهَا؛ پیروان ما را با نماز اول وقت بیازمایید که چگونه بر آن محافظت می‌نماییم» حضرت رضا(ع) نیز به ابراهیم بن موسی حتی در بین راه فرمود: «غَفَرَ اللَّهُ لَكَ لَا تُؤَخِّرُونَ صَلَاةَ عَنِ أَوَّلِ وَقْتِهَا إِلَى آخِرِ وَقْتِهَا مِنْ غَيْرِ عِلَّةٍ عَلَيْكَ أَبَدًا بِأَوَّلِ الْوَقْتِ؛ خدا ترا بیامرزد هیچ نمازی را بدون علت از اول وقتش به تأخیر مینداز. بر تو باد به نماز اول وقت» حتی در روایتی از نماز اول وقت تعبیر به رضوان الله و نماز آخر وقت تعبیر به غفران الله (عَفْوُ اللَّهِ) شده چنان که امام صادق(ع) فرمود: «أَنْمَا جُعِلَ آخِرُ الْوَقْتِ لِلْمَرِيضِ وَالْمَعْتَلِّ وَ لِمَنْ لَهُ عَذْرٌ وَأَوَّلُ الْوَقْتِ رِضْوَانُ اللَّهِ وَ آخِرُ الْوَقْتِ عَفْوُ اللَّهِ، وَ الْعَفْوُ لَا يَكُونُ إِلَّا مِنْ تَقْصِيرٍ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لِيُصَلِّيَ فِي غَيْرِ الْوَقْتِ، وَإِنَّ ثَوَابَ مَافَاتِهِ مِنْ الْوَقْتِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَهْلِهِ وَ مَالِهِ.» این همه تأکید بر آدای نماز در اولین فرصت و خود داری از تأخیر وقت نماز همان موضوع بهره وری است استفاده صحیح از وقت و عمر برای زندگی بهتر و متعالی تر است که در اخلاق اسلامی از آن به اغتنام فرصت «تعبیر می‌شده است اولین درس نماز این است و هدر دادن سرمایه گرانبهای عمر و فرصت‌های طلایی‌ای که چون ابر به طور نامحسوس در گذر است چنان که امام علی(ع) فرمود: «الْفُرْصَةُ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ فَمَّا تَهَيَّزُوا فُرْصَ الْخَيْرِ» خسارت بزرگی است که به هیچ وجه قابل جبران نیست و اگر عاقلانه از آنها بهره‌برداری نشود، جز پشیمانی و اندوه چیزی عاید انسان در دنیا و آخرت نخواهد شد. چنان که حضرت علی(ع) می‌فرماید: «إِذَا أَمَكَّنْتَ الْفُرْصَةَ فَانْتَهَزْهَا فَإِنَّ إِضَاعَةَ الْفُرْصَةِ غَضَبٌ؛ وقتی فرصتی برایت پیش آید. آن را غنیمت شمار چرا، که از دست دادن فرصت‌ها باعث غصه و اندوه می‌شود. سعدی با الهام از این احادیث می‌گوید: بوم جوان که گفت مرا پیر اُستاد فرصت غنیمت است نباید ز دست دادو نیز مولا می‌فرماید: ما فت مَضَى وَ مَا سَيَأْتِيكَ فَأَيْنَ قُمْ فَاعْتَنِمِ الْفُرْصَةَ بَيْنَ الْعَدَمَيْنِ که سعدی سروده است سعدیا دی رفت و فردا هم چنان موجود نیست در میان این و آن فرصت شمار امروز را پیامبر(ص) در وصایای خویش به اباذر فرمود: «يَا ابَاذُرُ إِغْتَنِمِ خَمْسًا قَبْلَ خَمْسٍ: شَبَابَكَ قَبْلَ هَرَمِكَ وَ صِحَّتَكَ قَبْلَ سِقْمِكَ وَ غِنَاكَ قَبْلَ فُقْرِكَ وَ فَرَاغَكَ قَبْلَ شُغْلِكَ وَ حَيَاتَكَ قَبْلَ مَوْتِكَ؛ ای اباذر پنج چیز را پیش از پنج چیز غنیمت دان جوانی ترا پیش از پیری سلامتیت را قبل از بیماری دارائیت را پیش از تنگ دستی فراغت و بیکاری پیش از گرفتاری زندگی ات را پیش از مرگ» به این ترتیب پیامبر اسلام پنج نعمت بزرگ را هشدار می‌دهد، که باید از این موهبت‌های الهی به موقع بهره برداری شود تا از دست نرود و در راه پیشرفت خود و جامعه از اینها استفاده گردد مبادا که با سوء استفاده از اعتقاد به توکل و تقدیر الهی از تلاش و کوشش به خاطر کسالت و تبلی و یأس و نومیدی که مهم‌ترین عامل عدم استفاده از فرصتها است برای تأمین آینده باز ایستیم و از ثروت عمر و جوانی خود بهره نگیریم حتی در روایات ما تسویف از القائنات شیطانی یعنی کار امروز به فردا افکندن مورد نکوهش قرار گرفته است امام باقر(ع) فرمود: «إِيَّاكَ وَ التَّسْوِيفَ فَإِنَّهُ بَحْرٌ يُغْرَقُ فِيهِ الْهَلَكِيُّ» شاعر می‌گوید «خار در دیده فرصت مفکن» و هیچ گاه به فرموده قرآن (و لَا تَيْسُّوا مِنْ رُوحِ اللَّهِ) و (لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ) از این رو مسلمانان را نشاید کار امروز به فردا افکند از خود مأیوس شود. بلکه در سایه نمازهای پنجگانه روح امید را در خود بیافزاید و بکار مفید روزمره خود با استفاده از فرصت‌ها پردازیم که سعدی شیرین سخن می‌گوید: جوانا ره طاعت امروز گیر که فردا جوانی نیاید ز پیر

فلسفه نماز از دیدگاه برگزیدگان

پیامبر اسلام که نخستین نماز گزار کامل بود، در سفر معنوی معراج حقیقت و روح نماز به او ارائه شده بود وقتی از اسرار و حکمت‌های نماز از حضرتش می‌پرسند با چهره بازبالبداهه بیست و شش راز و رمز و وجوب نماز را برای نماز گزار می‌فرماید:

«الصَّلَوةُ مِنْ شَرَايِعِ الدِّينِ، وَ فِيهَا مَرَضَاتُ الرَّبِّ، وَ هِيَ مِنْهَاجُ الْأَنْبِيَاءِ، وَ لِلْمُصَلِّي حُبُّ الْمَلَائِكَةِ، وَ هُدًى، وَ إِيْمَانٌ، وَ نُورُ الْمَعْرِفِ، وَ بَرَكَةٌ فِي الرِّزْقِ، وَ رَاحَةٌ لِلْبَدَنِ، وَ كَرَاهَةُ الشَّيْطَانِ، وَسَلَاحٌ عَلَى الْكَافِرِ، وَ أَجَابَةٌ لِلدُّعَا، وَ قَبُولٌ لِلْأَعْمَالِ وَ زَادُ الْمُؤْمِنِ مِنَ الدُّنْيَا إِلَى الْآخِرَةِ، وَ شَفِيعٌ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ الْمَلِكِ الْمَوْتِ، وَ أُنْسٌ فِي الْقَبْرِ، وَ فِرَاشٌ تَحْتِ جَنْبِهِ، وَ جَوَابٌ لِمَنْكُورٍ وَ نَكِيرٍ، وَ تَكُونُ صَلَاةُ الْعَبْدِ عِنْدَ الْمُحَشْرِ تَاجًا عَلَى رَأْسِهِ، وَ نُوْاعَى عَلَى بَدَنِهِ، وَ سِتْرًا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ النَّارِ، وَ جَوَازًا عَلَى الصُّرَاطِ، وَ مِفْتَاحًا لِلجَنَّةِ، وَ مُهُورًا لِلْحُورِ الْعِينِ، وَ ثَمَنًا لِلجَنَّةِ بِالصَّلَوةِ يَبْلُغُ الْعَبْدُ إِلَى الدَّرَجَةِ الْعُلَى لِأَنَّ الصَّلَوةَ تَسْبِيحٌ وَ تَهْلِيلٌ وَ تَحْمِيدٌ، وَ تَكْبِيرٌ، وَ تَمْجِيدٌ، وَ تَقْدِيسٌ، وَ قَوْلٌ، وَ دَعْوَةٌ، وَ ضَمْرَةٌ بِنِ حَبِيبٍ مِي كَوِيدِ از پيامبر(ص) در رابطه با نماز پرسش شد، حضرت در پاسخ خواص و فواید دنیوی و اخروی نماز را چنین بیان فرمود: نماز از احکام دین است که این اسرار را در بر دارد: ۱- رضا و خرسندی پروردگار ۲- راه پیامبران به سوی خدا ۳- محبوبیت نزد فرشتگان ۴- وسیله رهنمایی به حق ۵- سرمایه ایمان ۶- روشنایی برای شناخت خدا ۷- افزایش روزی ۸- آسایش بدن ۹- ناخرسندی و آزار شیطان ۱۰- سلاح برای نبرد با کافران ۱۱- اجابت دعا و نیایش ۱۲- پذیرش اعمال عبادی ۱۳- توشه مؤمن از دنیا برای آخرت ۱۴- واسطه میان نماز گزار و فرشته مرگ ۱۵- همدم عالم قبر ۱۶- فرش بستر آرامگاه ۱۷- پاسخ بازجویی نکیر و منکر ۱۸- تاج افتخار بر سر ۱۹- نورانیت چهره ۲۰- پوشاک بدن ۲۱- مانع میان بنده و آتش جهنم ۲۲- پروانه گذر از صراط ۲۳- کلید ورود به بهشت ۲۴- کابین سیه چشمان بهشتی ۲۵- بهای بهشت موعود ۲۶- وسیله عروج به مرتبه بالای بهشتی زیرا نماز مجموعه‌ای از تسبیح سبحان الله گفتن و تهلیل لا اله الا الله گفتن و تمجید و بزرگ داشت و تقدیس و تنزیه خدا از عیب و کاستی است و گفتار حق و فراخوانی بسوی درستی و خوبی‌ها است «حضرت علی(ع) نیز در سخنانی که پیرامون حکمت‌های احکام فرموده‌اند، برجسته‌ترین فلسفه نماز را کبر زُدایی می‌داند، و می‌فرماید: «وَالصَّلَوةُ تَنْزِيهًا عَنِ الْكِبْرِ» خداوند حکیم نماز را برای پاک سازی انسان از بیماری کبر و خود برتر بینی مقزّر فرموده است حضرت علی بن موسی الرضا(ع) از جمله نماز گزاران واقعی بود و هر شب همانند جدّش امیر المؤمنین هزار رکعت نافله می‌گزارد. وی در بیان علت وجوب نماز در اسلام می‌فرماید: «إِنَّ عَلَيْهِ الصَّلَوةَ أَنَّهَا إِقْرَارٌ بِالرُّبُوبِيَّةِ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ حَلْعُ الْأَنْدَادِ وَ قِيَامٌ بَيْنَ يَدَيِ الْجَبَّارِ جَلَّ جَلَالُهُ بِالذُّلِّ وَ الْمَسْكَنَةِ وَ الْخُضُوعِ وَ الْإِعْتِرَافِ وَ الطَّلَبِ لِلِقَائِهِ مِنْ سَالِفِ الذُّنُوبِ وَ وَضْعِ الْوَجْهِ عَلَى الْأَرْضِ كُلِّ يَوْمٍ إِعْظَامًا عَزَّجَلَّ وَ أَنْ يَكُونَ ذَاكِرًا غَيْرَ نَاسٍ وَ لَا بَطْرٍ. وَ يَكُونُ خَاشِعًا مُتَدَلِّلًا رَاغِبًا طَالِبًا لِلزَّيَادَةِ فِي الدِّينِ وَ الدُّنْيَا مَعَ مَا فِيهِ مِنَ الْإِيجَابِ وَ الْمُدَاوَمَةِ عَلَى ذِكْرِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ لَعَلَّ يَنْسَى الْعَبْدُ سَيِّدَهُ وَ مَدَبَّرَهُ وَ خَالِقَهُ فَيُطِيطِرُ وَ يَطْغَى وَ يَكُونُ فِي ذِكْرِهِ لِرُبِّهِ وَ قِيَامِهِ بَيْنَ يَدَيْهِ زَجْرًا لَهُ عَنِ الْمَعَاصِي وَ مَا نِعَالَهُ عَنْ أَنْوَاعِ الْفَسَادِ؛ أَمَا عَلَتْ أَيْنَ كَمَا نَمَازُ بَرِ مَرْدَمِ وَ أَجِبَ شَدِ أَيْنَ اسْتِ كَمَا نَمَازُ كَزَّارِ بَهْ پَرُورْدِ كَارِي خَدَاوَنْدِ بَزْرَكِ وَ شَكْسْتِ نَاطِذِرِ اعْتِرَافِ مِي كَنْدِ، هَرِ كُونِهْ شَرَكِي رَا از سَاحْتِ قَدَسِ او رَهَا وَ بَدُورِ مِي سَازَدِ وَ دَرِ پِشْكَاهِ خَدَاوَنْدِ جَبَّارِ وَ بَا شَكُوهْ بَا حَالْتِ خَوَارِي وَ بِي چَارَكِي وَ فَرُوتَنِي وَ اقْرَارِ بَهْ زَبُونِي خَوِيشِ مِي ايسْتَدِ وَ چِشْمِ پُوشِي از كَنَاهَانِ كُذْشْتِهْ خَوِيشِ رَا از حَضْرَتِ حَقِّ مِي خَوَاهَدِ، وَ هَرِ رُوزِ صُورْتِ بَرِ زَمِينِ مِي كُذَّارَدِ، تَا خَدَايِ عَزَّ وَجَلَّ رَا تَعْظِيمِ نَمَايَدِ، وَ هَمُوارِهْ بَهْ يَادِ او بَاشَدِ، وَ آني او رَا فَرَامُوشِ نَكُنْدِ تَا سَرَكُشِي بِنَمَايَدِ. تَا اَيْنِ كَمَا حَالْتِ دَلِ شَكْسْتَكِي وَ خُودِ كَمِي بِنِي وَ رَغْبَتِ بَهْ او رَا از دَسْتِ نَدَادِهْ وَ خُواسْتارِ اَفْزَايشِ دِينِ وَ دُنْيَايِ خُودِ بَاشَدِ. اَفْزُونِ بَرِ اَيْنِها نَمَازِ پَاسَخِ كُوبِي بَهْ خَدَا وَ اسْتَمْرارِو اَدَامِهْ يَادِ او دَرِ تَمَامِ شَبانِهْ رُوزِ اسْتِ تَا مَگر بَنْدِهْ سَرُورِ وَ اَدَارِهْ كَنْنْدِهْ اَمُورِ، وَ اَفْرِيدِ كَارِ خُودِ رَا فَرَامُوشِ نَكُنْدِ، كَمَا نَتِيجَهْ فَرَامُوشِي خَدَا نَاسِپَاسِي وَ كَرْدَنَكُشِي اسْتِ وِلي يَادِ خَدَا وَ بَهْ نَمَازِ ايسْتادَنِ دَرِ پِشْكَاهِ او بَنْدِهْ رَا از هَمِهْ كَنَاهَانِ باز مِي دَارَدِ، وَ از هَرِ كُونِهْ فِسادِ وَ تَباهِي جَلُوكِگِري مِي كُنْدِ. بَدِيهِي اسْتِ اَحَادِيثِ يَادِ شَدِهْ نَمُونِهْ كَزِيدِهْ اِي اسْتِ از كَلِمَاتِ بَرِ كَزِيدِ كَانِ خَدَا وَ قَطْرَهْ اِي اسْتِ از دَرِيَا. وَ تَشَنگانِ وادي مَعْرِفْتِ رَا بَهْ مَنابعِ حَدِيثِي از جَمَلِهْ ج ۳ وَ سائلِ الشَّيْخِ شَيْخِ حَزْرَ عاملِي وَ ج ۸۲ بحار الانوار علامه مجلسي وَ ديگر كُتبِ رِوايِي وَ فِقهِي اَرْجَاعِ مِي دَهِيْمِ

نماز در اسلام اگر چه یک عبادت فردی و وسیله پیوند معنوی عبد با معبود واقعی است که نه تنها هر مسلمان در هر شرایطی باید در آدای این وظیفه شرعی تلاش نماید بلکه باید در احیا و اقامه این فریضه دینی در جامعه اسلامی همت گمارد. چنان که در قرآن کریم بیش از چهل بار از اقامه نماز و به پاداشتن آن سخن به میان آمده (أَقِمُوا الصَّلَاةَ يَازِدَةُ بَارِ، (أَقَامُوا الصَّلَاةَ تُه بَارِ، (أَقِمِ الصَّلَاةَ بَارِ) (يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ) شش بار و... در زیارت نامه امامان به ویژه حضرت سید الشهداء نیز می‌خوانیم «أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلَاةَ...» و یکی از امتیازهای این بزرگان را اقامه نماز می‌دانیم حضرت ابی عبد الله الحسین (ع) به فرموده امام چهارم نه تنها در تمام عمر شبانه روز هزار رکعت نماز خواند بلکه در شب و روز عاشورا یعنی در سخت‌ترین شرایط از اقامه نماز آن هم به جماعت کوتاهی نفرمود و حتی حکمت درخواست مهلت یک شب از دشمن زبون را عشق به نماز معرفی و خطاب به برادرش ابوالفضل (ع) فرمود: «تَدْفَعُهُمْ عَنَّا الْعَشِيَّةُ لَعَلْنَا نُصَلِّيَ لِرَبِّنَا اللَّيْلَةَ وَ نَدْعُوهُ وَ نَسْتَغْفِرُهُ فَهَوَّ يَعْلَمُ أَنِّي قَدْ كُنْتُ أَحِبُّ الصَّلَاةَ لَهُ وَ كَثْرَةُ الدُّعَاءِ وَ الْإِسْتِغْفَارِ؛ أَنَّهُمْ رَا امْشَبَاز جَنَگَ باز دار، باشد که امشب را در پیشگاه پروردگاران به نماز و نیایش و طلب آمرزش بایستیم که خدا می‌داند من همواره نماز، دعا، و استغفار را دوست داشته‌ام» امام (ع) در این عبارات خود را عاشق نماز خواننده و این درسی است که نماز گزار واقعی نه تنها باید نمازخوان باشد، بلکه همیشه باید دوستدار نماز و مروج فرهنگ نماز در جامعه انسانی باشد. سنگ‌های دشمن دون از هر سو امام را احاطه کرده بود و از سوی دیگر تشنگی و داغ عزیزان بر او فشار می‌آورد و گریه و شیون زنان و کودکان دل سوخته حرم پیامبر دلش را می‌آزرد. همانند پدرش علی در لیلۃ الحریر و میدان نبرد صفین در گیراگیر خون و آتش جنگ و در شرایط بحرانی و بسیار خطرناک با یاران خود به نماز جماعت ایستاد و با این نماز عارفانه و عاشقانه خویش از سرزمین گرم و سوزان نینوا به همگان پیام اقامه نماز در اولین وقت آن آن هم به جماعت داد. حضرت ابی عبد الله در آن روز تاریخی و حماسه ساز، چنان نمازی خواند که هیچ کس پیش از او و بعد از او توفیق انجام چنین عبادت جامع و کاملی را نیافت زیرا امام حسین (ع) در ظهر عاشورا تمام ابعاد، اسرار، افعال و اقسام یک پرستش مخلصانه و نماز عاشقانه را در زیباترین کامل‌ترین نوع آن در پیش دیدگان دوست و دشمن به نمایش گذاشت نماز خاصی که با خون دل وضو گرفت و با تربت پاک کربلا تیمم نمود و بامداد آن روز در عین بی‌آبی - به گزارش علامه مجلسی - غسل شهادت کرده بود و همه جلوه‌های پرستش اعم از عبادت ظاهری و باطنی بدنی و قلبی مادی معنوی فردی و گروهی در آن نماز تبلور یافته بود. پس از پایان نماز خوف و ویژه اولین شهید راه نماز در جبهه کربلا، سعید بن عبد الله حنفی را در آغوش گرفت که به امام روح نماز می‌گفت «أَوْفَيْتَهُ أَنْتَ أُمَامِي فِي الْجَنَّةِ؛ آری تو در بهشت پیش روی من هستی» به تعبیر اهل معنا دو سه ساعت دیگر، برای امام همام نماز دیگری پیش آمد که تکبیرۃ الاحرام قیام قرائت رکوع سجود، تشهد و سلام ویژه‌ای داشت تکبیر آن را با فرو افتادن از ذوالجناح سر داد، و قیام را به هنگام هجوم دشمن دون به خیام حرم رکوع آن زمانی بود که تیری به قلب مقدسش اصابت کرد و مجبور شد حضرت قامت خم کند. تا آن را از پشت سر بیرون بیاورد، و آخرین سجده خونین امام بر پیشانی نبود، بلکه وقتی نیزه صالح بن وهب مزنی بر پهلوی آن حضرت اصابت کرد و امام (ع) گونه راست روی تربت گرم نهاد و این ذکر از سوز دل بر زبان داشت که «بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ عَلِيٍّ مَلَأَهُ رَسُولُ اللَّهِ، إِلَهِي رِضًا بِقَضَائِكَ تَسْلِيمًا لِأَمْرِكَ لَا مَعْبُودَ سِوَاكَ» یا غياث المَسْتَغِيثِينَ و تشهد و سلامش با خروج و عروج روح بلند ملکوتیش به شاخسار جان همراه بود. ولی دیگر خود نتوانست سر از سجده بردارد و تا دشمن سر مقدس آن حضرت را به آوج سنان و نیزه بالا برد. که آن حضرت با تلاوت آیات سوره کهف به عنوان تعقیب نماز، دشمن را تهدید و عقوبت فرمود: چه خوب سروده است صغیر اصفهانی الحق نماز او به در بی نیاز کرد کز خون وضو گرفت و به مقتل نماز کرد عشق از شه شهید بیاموز کان چه داشت از جان و دل به درگه جانان نیاز کرد ساقی هر آنچه بلا دادش به دست دست از برای ساغر دیگر دراز کرد گه در تنور گه به سنان شد سرش عجیب در راه عشق طیّ نشیب و فراز کرد در دل صغیر» را چه شرر بود کاین چنین جان‌ها کباب از سخن جان گداز کرد

اشاره

چنان که می‌دانیم نماز رکن دین مبین اسلام و به فرموده پیامبر اکرم نمازهای پنج‌گانه شبانه روزی نخستین واجب امت اسلامی و نخستین عملی است که بالا- برده می‌شود و اولین چیزی است که در فردای قیامت از انسان سؤال می‌شود که اگر پذیرفته شود بقیه اعمال آدمی پذیرفته می‌شود و گرنه دیگر کارهای دینی مورد قبول در گاه الهی قرار نمی‌گیرد. از نظر فقیهان با توجه به آیات وارده از جمله (فَأَقِمْوَا الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا) پس نماز را به پا دارید زیرا نماز وظیفه ثابت و معینی برای مؤمنان است و نیز: (وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا) ای پیامبر وابستگان را به نماز فرمان ده و بر انجام آن با جدیت شکیبا باش و خوب عینی نمازهای یومیّه بر همه مکلفان جز زنان در دوران عادت ماهیانه در هر شرایط و با هر کیفیت ممکن حتی با اشاره پلک‌ها و ذکر قلبی تنها، از مسائل اتّفاقی و بلکه ضروری دین شناخته شده است حتی در میدان کارزار، و در حال درگیری با دشمن غدار به عنوان نماز خوف و مُطَارَدَه باید انجام گیرد. که مشروعیت نماز خوف و جواز قصر آن در سفر و حضر، در زمان غیبت نیز اتّفاقی فقهای اسلامی است جز مالک که بر این باور است که در حضر نماز خوف دو رکعتی و قصر نمی‌شود، و تنها از کیفیت و هیأت ادای آن کم می‌شود. نه کمیت رکعات نماز. مستند دیگر فقهای ما افزون بر نماز خوف پیامبر در غزوات ذات الرّقاع سه میلی مدینه در منطقه نجد؛ و بطن النّخیل (بین طائف و مکه و عسفان ۳۶ میلی بین مکه حُجَفَه . و نماز خوف امیرمؤمنان در صفین و لیلۀ الّهیر، و نماز ظهر عاشورای سیدالشّهداء و دیگر روایات که خداوند می‌فرماید: (وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا، إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُبِينًا. وَإِذَا كُنْتُمْ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكُمْ، وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ وَذَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ غَفَلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَاحِدَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ كَانَ بِكُمْ أَذًى مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَنْ تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ، وَخُذُوا حِذْرَكُمْ إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا. فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ، فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِمْوَا الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا) که ترجمه منظوم آیات مزبور از زبان شاعر جوان معاصر نیشابوری که بسیار رسا و زیباست چنین است چو راه سفر را گرفتید باز گناهی نباشد شکسته نماز دو رکعت بخوانید جای جهاد به فرمان و دستور پروردگار «نگردید غافل ز کفّار خوار ز نیرنگ آن قوم ناسازگار» که بس آشکار است آن دشمنی که دارند آن کافران دنی پس آن‌گه که شخص تو ای مصطفی میان سپاهی به وقت غزا چو خواهی که برجای آری نماز عبادت کنی خالق بی نیاز گروهی مسلّح شوندت عَسَس نگهبان بگردند از پیش و پس پس آن‌گه که سجده به جای آورند نماز و عبادت به پایان برند گروهی که اوّل نخوانده نماز خود از بهر خواندن بیایند بازیابند افراد آن با سلاح «نماید خرد بر تو راه صلاح بلی کافران می‌کشند انتظار که عَفَلت نمایند در کارزار که ناگه به سوی شما حمله ور بگردند با نیزه و با سپر چو بیماری و بارش آسمان شما را به رنج افکند، آن زمان گناهی نباشد گشاید اگر در آن چند لحظه سلاح از کمرولیکن در این حال هم بر حذر بمانید از خصم تیره گهر که از بهر کفّار روز شمار عذابی نهاد است پروردگار که گردند نبود و خوار و ذلیل بر آنها تباهی بگردد گسیل پس از آن که پایان پذیرد نماز بمانید در حالت احتراز به هر حال کاید به دست شما نماید تسیح یکتا خدابه پهلو و بنشسته و ایستا به هر حال گوید ذکر خدای پس از آن‌گه که ایمن شدید از عدو چو دانید ناید گزندی از او در این حال خوانید کامل نماز «بگردید مشغول راز و نیاز» که بر مؤمنان به پروردگار بود واجب این حکم در روزگار بنا بر این چگونگی اجرای این نماز در میادین نبرد در آغاز به وسیله قرآن کریم در قالب نمونه بیان حکم شده است تا برای مسلمانان واضح تر و زیباتر از کار درآید و به تعبیر منطقی از نوع تعریف به مثال است که پیامبر را امام جماعت فرض کرده و مأمومین را به دو گروه دسته بندی کرده است (که امام صادق ع) در توضیح آن چنین فرمود: رسول خدا در جنگ ذات الرّقاع با اصحاب خود به نماز ایستاد. به این صورت که یاران را دو قسمت کرد: یک دسته را رویاروی دشمن قرار داد، و بادسته دیگر نماز خواند. آن حضرت تکبیر فرمود آنان نیز

گفتند، آن جناب حمد و سوره خواند و آنان ساکت بودند، او رکوع نمود آنان نیز رکوع کردند، او سجده به جا آورد آنان نیز سجده کردند. سپس پیامبر خدا برای رکعت دوم به پا خواست و دیگر چیزی از حمد و سوره رکعت دوم نخواند تا نماز گزاران به صورت فرادا رکعت دوم خود را به پایان بردند، و به یکدیگر سلام دادند، و جای خود را با گروه محافظان عوض کردند، و در برابر دشمن ایستادند. دسته دوم که تا کنون در برابر دشمنان ایستاده بودند، با پیامبر (ص) اقامت نماز جماعت بستند. آن جناب تکبیر گفت آنان نیز گفتند و در حال قرائت پیامبر سکوت کردند. تا آن حضرت به رکوع رفت آنان نیز به رکوع رفتند آن حضرت سجده نمود آنان نیز به سجده رفتند. آن گاه پیامبر خدا نشست و تشهّد خواند و سلام داد آنان برخاستند و یک رکعت باقی مانده خود را فرادا به پایان بردند، و در آخر به یکدیگر سلام دادند؛ و این همان نماز خوفی است که خداوند به پیامبرش دستور داده است نماز شدت خوف یا مُطَارَدَه که شامل نگرانی از سیل و درنده و غیره بر جان مسلمانان به حکم آیه شریفه (حَافِظُوا عَلٰی الصَّلَاةِ وَ الصَّلَاةِ الْوَسْطٰی - وَ قَوْمُوا لِلّٰهِ قَانِتِیْنَ. فَاِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا اَوْ رُكْبَانًا فَاِذَا اٰمَنْتُمْ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَمَا عَلَّمْتُمْ مَا لَمْ تَكُونُوْا تَعْلَمُوْنَ). در انجام نماز به خصوص نماز میانی - ظهر یا صبح - کوشا باشید، و از روی خضوع و فرمان برداری برای خدا به پا خیزید، و اگر به خاطر خطر نگران شدید نماز را در حال سواره یا پیاده به جا آرید. اما هنگامی که امتیّت خود را باز یافتند. پس خدا را یاد کنید (نماز را به صورت معمولی بخوانید) همان گونه که خداوند چیزهایی را که می دانستید به شما آموزش داد. بر اساس قاعده فقهی «الْمَيْسُورُ لَا يَسْقُطُ بِالْمَعْسُورِ» با حدّاقل اذکار و به هر صورت که مقدور باشد، انجام می گیرد. نماز خوف با توجه به آیات یاد شده به دو نوع خوف و شدت خوف یا مُطَارَدَه دسته بندی می شود، که معروف ترین نماز خوف نوع نخست همان خوف ذات الرّزق است که برای نخستین بار توسط شخص نبی اکرم (ص)، اجرا شد، و کیفیت آن مورد پذیرش همه فقیهان مذاهب برجسته اسلامی جز حنفیان است پیدا است که منظور از بودن پیامبر (ص) در میان مسلمانان برای اقامه نماز جماعت در صورت وجود خوف از عید و این نیست که انجام نماز خوف مشروط به حضور شخص پیغمبر است بلکه مقصود حضور امام و پیشوایی برای اقامه نماز جماعت در میان سربازان و مجاهدان اسلام است از این رو حضرت علی و امام حسین در صیفین و کربلا و حتی حذیفه بن یمان در فتح طبرستان در بحبوحه نبرد پس از درگذشت پیامبر نماز خوف به جای آوردند و ادعای منسوخ شدن این حکم که از سوی قاضی ابو یوسف مطرح شده بی اساس خواهد بود. و تأکید آیه تشریح نماز خوف بر اقامه آن به جماعت به امامت آن حضرت حتی در میدان جنگ با کفار افزون بر مشروعیت آن بیان گر اهمیت اصل نماز آن هم به جماعت و در اوّل وقت می باشد. مطمئناً چنین نمازی در تأمین آرامش روان رزمندگان و بالا بردن روحیه آنان در نبرد با دشمنان و هم دلی و هماهنگی مسلمانان تأثیر به سزائی داشته و خواهد داشت که شرایط اجرایی آن از این قرار است ۱ - مدافعان مسلمان در میدان نبرد دست کم قابل تفریق به دو دسته پاسدار و نماز گزار باشند. ۲ - دشمن قوی و نگرانی منطقی از هجوم دشمن به رزمندگان در حال نماز باشد. ۳ - نماز به جماعت و رو به قبله باشد، و دشمن در جهت قبله مستقر نباشد. ۴ - حفظ آمادگی دفاعی در حین نماز با همراه داشتن اسلحه اگر چه خون آلوده باشد. چرا که نماز خوف از عدو، آتش بس موقت یک جانبه از سوی فرمانده مجاهدان مسلمان به دشمنان اسلام است در میدان نبرد اگر مدافعان اندک و یا دشمن نزدیک و یادر حال زد و خورد و درگیری خوف شدید، باشد نماز مُطَارَدَه خوانده می شود. چنان که امیرالمؤمنین در لیلۃ الهرب نمازش در اذکار تسبیح و تحمید و تکبیر و تهلیل خلاصه شده بود.

چگونگی نماز خوف ظهر عاشورا

اشاره

به گزارشی امام حسین (ع) روز دوم محرم الحرام وارد سرزمین کربلا شد، و عصر روز عاشورا به شهادت رسید. بنابراین مدت اقامت

حضرت ابی عبد الله و یاران و همراهانش در کربلا- هشت روز بیش تر نبود، و مسافری که کم تر از ده روز در جایی بماند البته در صورتی که مردّد نباشد و سفر او شرعی باشد نمازش کوتاه و دو رکعتی می شود. بنابراین هر چند نماز خوف هم به فتوای اکثریت قریب به اتفاق فقیهان حتی در حضر هم قصر و دو رکعتی می شود اما در آن بیابان امام هم مسافر بود و هم در حال خوف به سر می برد و نوع نماز آن حضرت نماز خوف ذات الرقاع بود که به جماعت برگزار شد. با این تفاوت که در این غزوه پیامبر با کفار در حال نبرد بود، و امام حسین (ع) در بیابان کربلا با باغیان و شورش گران در حال جنگیدن بود. و این عمل امام (ع) مشروعیت اقامه نماز خوف در مقابله با آشوب گران را اثبات می نماید. اگر چه جواز قصر برای مسلمانان باغی مورد تردید است چنان که صاحب جواهر می نویسد: «و الاحتیاط لا- ینبغی ترکه فی ذلک کله حتی فی الخوف من العدو اذا لم یکن مخالفا فی الدین و ان کان باغیا بالخروج علی غیر امام العصر للشک فی شمول الأدله اما لو کان علیه (ع) فلا ریب فی تقصیر العدد حیثنذ کما یدل علیه فعل امیر المؤمنین فی حرب صفین و الحسین فی کربلا کالشک فی تناول الأدله المشروعیة صلاة الخوف بالنسبة الی الباغی نفسه ..» صاحب جواهر کاستن از کیفیت نماز و بسنده کردن به اشاره به جای قرائت و اذکار رکوع و سجود در نماز خوف را بر خلاف اصل احتیاط می داند، و نماز گزار حتی المقدور باید از عدد رکعات و کمیت نماز بکاهد. نه کیفیت آن چنان که فقیه نامی ابن نما می نویسد: «حضرت صلاة الظهر فامر (ع) لزهیر بن القین و سعید بن عبد الله الحنفی ان یتقدّ ما أمامه بنصف من تخلف معه و صلّی بهم صلاة الخوف بعد أن طلب منهم الفتور عن القتال لادا الفرض قال ابن حصین إنها لا تقبل منك و أنت شارب الخمر! و قیل صلّی الحسین و اصحابه فرادی بالایماء» در حالی که امام (ع) به همراه یاران به نماز ایستاده بود یزیدیان سنگ دل نه تنها به نماز گزار و نماز احترام نگذاشتند دهان به زخم زبان گشودند و با سوء استفاده از این فرصت به سوی این نماز گزاران عاشق و مدافعان اسلامی تیر اندازی کردند، و قلب نماز گزاری چون سعید بن عبد الله را نشانه رفتند، و او را به شهادت رساندند، و کوفیان غدار با این کار خود به بی اعتنایی خود به نماز و شعائر مقدّس دین به خاطر دنیا و منافق بودن خویش اثبات کردند. طبری و دیگران نوشته اند: در گرما گرم نبرد عاشورا در عرصه کربلا. یکی از تابعان و شجاعان شیعه و یاران علی (ع) و یاوران مسلم بن عقیل در کوفه به نام عمرو بن عبدالله معروف به ابوثمامه صائدی دریافت که ظهر است و خطاب به سید الشهدا عرض کرد. «یا ابا عبد الله نفسی لک الفداء انی اری هولاء قد اقتربوا منك لا والله لا تقتل حتی أقتل» دونک ان شاء الله و احب ان ألقى ربّی لقد صلیت هذه الصلاة التي دنا وقتها. فرغ الحسین رأسها ثم قال ذکرت الصلاة جعلک الله من المصلّین الذّاکرین نعم هذا وقتها! ای ابا عبدالله: جانم به فدایت که این گروه قصد جان تو کرده اند نه به خدا کشته نمی شوی مگر به خواست خدا من در راه تو کشته شوم و دوست دارم در حالی پروردگارم را ملاقات نمایم که این نماز را که وقتش فرا رسیده به جای آرم امام (ع) نگاهی به آسمان نمود و فرمود: آری اکنون اوّل وقت نماز است و دوباره او را دعا فرمود که نماز را یاد کردی خدا ترا از نماز گزاران ذاکر قرار دهد. امام نگاهی به آسمان کرد و فرمود: آری اکنون اول وقت نماز است و در حق او دعا کرد: به یاد نماز هستی خداوند ترا از نماز گزاران اوّل وقت قرار دهد.»

یادآوری

این نکته نیز ضروری است که هرگز این گونه نبود که یک مجاهد والا مقام به فکر نماز ظهر بود. ولی امام معصوم در اندیشه نماز اول وقت به جماعت نباشد، بلکه امام (ع) به طور قطع و مسلّم آماده انجام این فریضه دینی بود، لذا فرمود: ذکرت الصلاة و نفرمود ذکرتی و از این جمله منظور امام (ع) تشویق ابو ثمانه و دیگر نماز گزاران و رزمندگان به نماز، و به یاد خدا بودن در هر حال است و این درسی بود که امام (ع) از پیامبر و امیرمؤمنان در میادین نبرد اسلام آموخته بود. چنان که در جنگ صفین عبد الله ابن عباس امام علی (ع) را نگران آسمان و در حال انتظار در بحبوحه نبرد دید و با شگفتی پرسید: چرا به آسمان نگاه می کنی حضرت فرمود: مراقب اول وقت نماز ابن عباس گفت اکنون مصلحت ما نیست دست از جنگ بکشیم حضرت در پاسخ فرمود: چنین نیست «انما قاتلناهم

علی الصَّلَاةُ جز این نیست که ما بخاطر نماز با آنان می‌جنگیم» این موضع‌گیری برای همه پیروان علی (ع) و حسین (ع) درسی است که بخاطر بسپارید که نماز باید همه امور را تحت الشَّعاع قرار دهد و به تعبیر روایات و شهید رجایی به کار بگویید وقت نماز است به گزارش مقوم در مقتل الحسین (ع)، امام پس از ادای نماز ظهر عاشورا به جماعت در سخنان کوتاهی به یارانش فرمود: «یا کرامُ هذهِ الجَنَّةِ فُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَاتَّصَلَتْ أَنْهَارُهَا وَ أُنْبِغَتْ ثَمَارُهَا وَ هَذَا رَسُولُ اللَّهِ وَ الشَّهَدَاءُ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَتَوَقَّعُونَ قُدُومَكُمْ وَ يَتَبَاشَرُونَ بِكُمْ فَهَامُوا عَنِ دِينِ اللَّهِ وَ دِينِ نَبِيِّهِ وَ ذَبُّوا عَنِ حَرَمِ الرَّسُولِ؛ ای بزرگ نشان این بهشت است که برای شما دره‌هایش باز و رودهایش به هم پیوسته و میوه‌هایش رسیده و این پیامبر خدا و شهیدان راه خدا هستند که در انتظار ورود شما به سر می‌برند. پس بر عهده شماست که از دین خدا و پیامبرانش حمایت و از حرم پیامبر دفاع نمایید.»

سخن آخر با عاشوراییان

بسیاری از قدرت‌مندان تاریخ بشر بر پایه حس-خلود و عشق به ماندن همیشگی مایل بودند که پس از مرگشان نام و یادشان زنده بماند و چه بسا که بناهای یادبودی پیش از مرگ برای خود ساخته‌اند، و یا کتیبه‌های سنگی یا فلزی از خود به یادگار گذاشته‌اند ولی هرگز این نوشته‌ها در دل‌ها و سینه‌ها جا نگرفت اما آرمان‌های مردان الهی و پیام‌های منادیان دین و حقیقت با این که روی صفحه لرزان هوا منعکس شده بود، همواره در دل‌ها و سینه‌های انسان‌ها نقش بسته و خطوط نورانی آن زندگی نسل‌ها را در گستره تاریخ انسانیت روشن نگه داشته است پیام‌های نهضت حسینی که همواره با دود آه این سالار شهیدان به امواج هوای گرم کربلا سپرده شده بود، و با خون پاک امام (ع) و یاران وفادار او بر زمین نقش بسته بود. چون از سر اخلاص و عشق به خدا بود رنگ جاودانگی گرفت بی تردید نهضت الهی حسینی همانند دانشگاهی پویا آموزه‌ها و پیام‌های فراوان و مهمی دارد که در جای خود باید بیش از پیش مورد بررسی و بهره‌برداری قرار گیرد و نماز ظهر عاشورا که بخش کوچکی از آن قیام الهی است برای بشریت به ویژه عاشوراییان و عاشقان ابی عبد الله پیام‌هایی داد که مهم‌ترین آنها از این قرار است ۱- اهمیت نماز و عبودیت و بندگی خدا در زندگی انسان ۲- فضیلت محافظت بر نماز در اول وقت آن ۳- ضرورت ترویج نماز، با جماعت مسلمانان ۴- مواظبت بر دفاع از نماز گزاران حتی در میدان نبرد. ۵- جدیت در احترام به مقدسات دین و احیای اذان ۶- استعانت و کمک خواستن از خدا در پیکار با ستمگران ۷- تبعیت از مکتب جهاد و شهادت در حفظ آرمان حسینیان زیرا اگر ما شیعیان در پی آن نباشیم که بخش مربوط به خود را از آن حماسه جاویدان چون تابلویی آموزنده در زندگی شرافت‌مندانه استفاده نماییم باید بر شیعه بودن خویش تردید نماییم آری ما همواره باید تلاش نمائیم که در پایداری در صراط مستقیم حق جوئی و حق‌گرائی و احترام به مقدسات اصیل مذهب پایبندی به شعائر دین امر به معروف و نهی از منکر، مبارزه با خرافات جلوگیری از توهین تضعیف اسلام ناب محمدی (ص)، اصلاح برخی آداب و رسوم عزاداری که آفات آن به شمار می‌آید، پیش‌گام باشیم و گرنه ناخواسته همسو با دشمنان به نهضت کربلا و بانیان ارجمند آن خیانت کرده‌ایم چه این که اگر حسین (ع) و یارانش با مهلت گرفتن از دشمن شب را تا صبح به نماز و دعا و تلاوت قرآن و استغفار پشت سر گذاشته و شب عاشورا را محفل انس با خدا و تقویت معنویت قرار داده‌اند. روا نیست به بهانه عزاداری با نواختن شیپور، نی فلود و اجرای آهنگ‌های مبتذل و موسیقی غنایی و برهنه کردن بدن در جلو چشم نامحرمان و... مجالس عزا را به محفل شادی و گناه و معصیت الهی تبدیل کنیم اگر امام حسین (ع) برای مبارزه با بدعت و نجات اسلام خون داد، حسینیان نیز با حفظ شعائر مذهبی و مراسم عزاداری سنتی و پرهیز از هر نوع کارهای من در آوردی - نظیر شبیه‌سازی‌های غیر واقعی چهار دست و پا راه رفتن و صورت را بر زمین کشیدن و خون آلوده کردن و قمه زدن در ملاعام - که در دنیای امروز موجب وهن مذهب و بدبینی به مقدسات دینی و ضرر غیر قابل جبران می‌گردد - باید در تقویت دین و ترویج فرهنگ عاشورایی که همان مبارزه با ستم و فساد و تباهی است همواره کوشش نمایند. در شرایط کنونی به جای قمه زنی علنی به یاد شهدای کربلا

برای درمان بیماران و پاداش اخروی خون خود را به مراکز انتقال خون اهداء نمایند. چرا که در موقعیت کنونی بسیاری از فقیهان نامی نظیر آیه الله شیخ محمد حسین کاشف الغطاء در «الفردوس الاعلی علامه سید محسن امین عاملی در «اعیان الشیعه و نیز امام خمینی و دیگران در وضع کنونی جهان به فتوا اجتناب از قمه زنی و ممنوعیت آن داده‌اند. مقام معظم رهبری مدظله العالی نیز در دیدار با روحانیون در آستانه ایام عاشورای سال ۱۳۷۳ نیز باتوجه به شرایط زمانی فرمود: «این جانب از کسی که تظاهر به قمه زنی کند قلباً راضی نیستم و نیز در جای دیگر می‌فرماید: «من در دو سه سال قبل از این راجع به قمه زنی مطلبی را گفتم و مردم عزیز ما آن مطلب را با همه وجود پذیرفتند، و عمل کردند. اخیراً شخصی مطلبی را به من گفت که خیلی برایم جالب و عجیب بود، برای شما هم نقل می‌کنم کسی که با مسایل کشور شوروی سابق و این بخشی که شیعه نشین است - آذربایجان - آشنا بود می‌گفت آن وقتی که کمونیست‌ها بر منطقه آذربایجان شوروی سابق مسلط شدند همه آثار اسلامی را از آنجا محو کردند مثلاً مساجد را به انبار تبدیل کردند. سالن‌های دینی و مذهبی و حسینیه‌ها را به چیزهایی دیگر تبدیل کردند و هیچ نشانه‌ای از اسلام و دین و تشیع باقی نگذاشتند. فقط یک چیز را اجازه دادند و آن قمه زدن بود. دستور العمل رؤسای کمونیستی به زیر دستان خودشان این بود، که مسلمانان حق ندارند نماز بخوانند، نماز جماعت برگزار کنند. اما اجازه دارند قمه بزنند. چرا؟! چون خود قمه زدن برای آنها یک وسیله تبلیغ بر ضد دین و بر ضد تشیع بود. بنابراین گاهی دشمن از بعضی چیزها این گونه علیه دین استفاده می‌کند. هر جا خرافات به میان بیاید دین خالص بدنام خواهد شد.» به تعبیر شاعر خوش ذوق معاصر حجة الاسلام محدثی کی گفت حسین تو بر سر خویش بزنی! با تیغ به فرق خویشتن نیش بزنی تیغی که زنی بر سر خود ای غافل بر فرق ستمگران بد کیش بزنی چنان که گذشت روح اساسی نهضت حسینی امر به معروف و نهی از منکر بود. بنابراین محبتان حسینی باید از نوح به باطل و مداحی و مرثیه خوانی افراد بی سواد که داستان‌های بی اساس و خرافات پوچ و اشعار غلوآمیز، و محتوای زبان حال بی مدرک و اخبار جعلی که موجب وهن معصومین و استهزاء مسلمین و تضعیف دین می‌گردد. به شدت پرهیز، و جلوگیری نمایند، و نگذارند، که مراسم مذهبی حرکت آفرین عاشورا و اربعین حسینی و دیگر امامان با خرافات آمیخته گردد و مسئولیت شرعی نخبگان و علمای دین و مسئولان هیئت‌های مذهبی قهراً در این زمینه سنگین تر خواهد بود. سرانجام اگر سید الشهدا (ع) در گرما گرم ظهر عاشورا در اوج تابش سوزان خورشید پاییزی و تشنگی و در میان صفیر تیر باران دشمن به نماز جماعت ایستاد. برای آن بود، که به همگان اعم از زن و مرد و پیر و جوان مسلمان تفهیم نماید که به نماز اول وقت آن هم به جماعت اهمیت دهند! و احیای این فریضه مهم را مهم تر از سینه زنی زنجیر زنی علم کشی و نوحه خوانی بدانند، و در ظهر عاشورا در میادینی که سد معبر پیش نیاید. به اقامه نماز با جماعت همت گمارند و نوجوانان و جوانان و مؤمنین بدانند که عزاداری از بی نماز مقبول در گاه الهی نخواهد بود. اگر بخواهیم مورد عنایت و توجه حضرت ابی عبد الله الحسین (ع) قرار بگیریم باید نماز را سر لوحه زندگی خویش قرار دهیم تا از پویندگان خطه سید الشهداء راه و روش اولیای خدا باشیم چنان که امام خمینی در جمع دانشجویان و اساتید دانشکده الهیات و معارف اسلامی در تاریخ ۱۴ / ۳ / ۵۹ فرمودند: «نماز پشتوانه ملت است سید الشهداء در همان ظهر عاشورا که جنگی بزرگ بود و همه در معرض خطر بودند، وقتی یکی از اصحاب گفت که ظهر شده است فرمود: یاد من آوردید نماز را و خدا تو را از نماز گزاران حساب کند. و ایستاد در همان جا نماز خواند: نگفت که ما می‌خواهیم جنگ بکنیم خیر، جنگ را برای نماز کردند.» از این رو به جرأت می‌توان نتیجه گرفت که شهادت یاران و امام و اسارت خاندان پیامبر، حیات اسلام و قرآن جاودان را برای انسان به ارمغان آورد و به تعبیر شاعر ژرف اندیش گر آن تشنه لب کشته عطشان نمی‌شد قوی هرگز ارکان ایمان نمی‌شده دین خدا می‌شدی تنگ میدان اگر شاه دین سوی میدان نمی‌شد ز راه خدا باز ماندی همه کس به راه خدا او، چو قربان نمی‌شده مرگ دیانت شدی کفر، خندان به قتلش اگر دیده گریان نمی‌شد جهانش مهمان احساس نبودی به خولی سرش تا که مهمان نمی‌شد سرش گر نمی‌خواند، آیات قرآن به کس کشف اسرار قرآن نمی‌شد کجا جمع گشتی پریشانی دین اگر اهل بیتش پریشان نمی‌شد کجا کاخ دین حق آباد گشتی گرش خانمان جا به

ویران نمی‌شدمحک شد حسین ع)، ار نه تا صبح محشر غش کفر، هرگز نمایان نمی‌شدز دوزخ امید نجاتش نبودی «شباب ار حسین را، ثنا خوان نمی‌شداین بخش را با دعای سجده پایان «زیارت عاشورا» حسن ختام می‌بخشیم که امام باقر(ع) ناظر خردسال صحنه عاشورا می‌فرماید: «اللهم لك الحمد حمد الشاکرین- لك على مصابهم الحمد لله على عظیم رزقنی اللهم ارزقنی شفاعه الحسین یوم الورد و ثبت لی قدم صدق عندك مع الحسین و اصحاب الحسین الذین بذلوا مهجهم دون الحسین علیه السلام معبود، تمامی حمد سپاس گزاران حقیقی در برابر آن چه به ایشان رسیده است ویژه توست و بر غم و اندوه سترگی که در این مصیبت بزرگ به من رسید تنها تو را سپاس گویم بارالها شفاعت حسین ع را به هنگام ورود بر خویش در سرای دیگر، روزی من فرما! و گام مرا در پیشگاه خود و همگام با حسین ع و یاران او - که آخرین قطرات ذخیره خون دل خویش را در راه حسین ع افشانند - استوار و پایدار فرما!»

درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

بسم الله الرحمن الرحيم

جاهدوا بأموالکم و أنفسکم فی سبیل الله ذلکم خیر لکم إن کنتم تعلمون (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی) آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می‌کنند

بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهل بیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می‌دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف: دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز:

الف) چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب) تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن همراه

ج) تولید نمایشگاه‌های سه بعدی، پانوراما، انیمیشن، بازیهای رایانه‌ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و ...
 د) ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزارهای تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر

ه) تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه‌های ماهواره‌ای
 و) راه‌اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ‌گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)
 ز) طراحی سیستم‌های حسابداری، رسانه‌سازی، موبایل‌سازی، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ...
 ح) همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه‌های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط) برگزاری همایش‌ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت‌کننده در جلسه
 ی) برگزاری دوره‌های آموزشی ویژه عموم و دوره‌های تربیت مربی (حضور و مجازی) در طول سال
 دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج‌رمان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان
 تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت: ۲۳۷۳ شناسه ملی: ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶
 وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی:
www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳-۲۳۱۱ (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور
 کاربران ۲۳۳۳۰۴۵ (۰۳۱۱)

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده‌ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی
 جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح‌های توسعه‌ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل
 و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه‌الله الاعظم عجل‌الله تعالی فرجه الشریف توفیق
 روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایندانشالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳، شماره کارت: ۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳ و شماره حساب شبا: IR۹۰-۰۱۸۰-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۶۲۱-۰۶۰۹-۵۳
 به نام مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان - خیابان مسجد سید
 ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام: - هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنت غیبت ما، او را از ما جدا کرده
 است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می‌فرماید: «ای بنده بزرگوار
 شریک کننده برادرش! من در کرم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است،
 هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلى الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست‌تر می‌داری: مردی
 اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می‌رهانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از
 پیروان ما را دارد، اما تو دریچه‌ای [از علم] را بر او می‌گشایی که آن بینوا، خود را بدان، نگاه می‌دارد و با حجت‌های خدای متعال،
 خصم خویش را ساکت می‌سازد و او را می‌شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی‌گمان، خدای متعال می‌فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی
 همه مردم را زنده کرده است!» یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش

از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».

مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گامگاه

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

